

శ్రీః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।
వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

శ్రీమద్వేంకటాధ్వరి విరచితం

॥ శ్రీలక్ష్మీసహస్రం ॥

॥ కటాక్షస్తోత్రం ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using L^AT_EX, Itrans, and the **Tikanna** font.

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ కటాక్షస్తబకః ॥

లక్ష్మీవదన లావణ్యసుధోదధి కృతోదయః |
కల్పవృక్షః కటాక్షాత్మా కాంక్షితాని కరోతు నః || 1 ||

క్షమాకుమారి క్షణమీక్షణం త్వం
యదృచ్ఛయా న్యన్యసి యన్య జంతౌ |
స ఈక్షణానాం త్రయమష్టకం వా
సహస్రకం వా సహసా దధాతి || 2 ||

అంబ స్తోకాలోకసుధాశీకరలేశైః
అంగం జంతోరార్ద్రయసే యన్య స ఏషః |
హస్తాత్ స్వీయాద్వారణమస్తాచ్ఛ గలద్భిః
దానాంభోభిః పంకిలగేహంకణభూః స్యాత్ || 3 ||

త్వద్వీక్షణామృతకణోఽపి న యేషు తేషాం
సద్మాని జీర్ణశిథిలచ్ఛదిరాప్తిరక్తైః |
అభ్రచ్యుతైరుదకబిందుభిరశ్రుమిశ్రైః
జంబాలితాని జగదంబ చిరం భవంతి || 4 ||

కనకశిబికారూఢాః ప్రౌఢాధిరాజ్యపదే స్థితాః
కతిచిదతులం మన్యా ధన్యాశ్చరంతి యదీందిరే |
యదపి చ వహంత్యేనాం దీనాః పరే ఫలమంబ తత్
ద్వయమపి తవ స్తోకాలోకాన్వయవ్యతిరేకయోః || 5 ||

జడం మామప్యార్తం జనని శిశిరాపాఙ్గవిసరైః
కృపాపూరస్మైరైః క్షణమపి కృతార్థీ కురు ముదా |

త తః కో వా దోషస్తవ భవతి దైత్యారిదయితే
మరౌ వా మేరౌ వా భగవతి సమం వర్షతి ఘనః ॥ 6 ॥

ద్వారి ద్వారి దురీశకింకరకృతైరాతంకదైర్లుంకృతైః
అప్యుచ్చైరతిమాత్రవేత్రపరుషాఘాతైరనుచ్ఛాటితః |
దుర్దారిద్ర్యదశాపిశాచనిచయో దూరాత్సముత్సార్యతే
దేవి త్వత్కరుణాకటాక్షతఠిని స్నానార్జవేనాధునా ॥ 7 ॥

శుచౌ వంశే జన్మ శ్రుతినయమతిర్మాతరతులా
వికంపా సంపత్తిర్విశదమవిగీతా చ కవితా |
ప్రపత్తిరైత్యారౌ హితపరమపత్యం శుభయశో
వివర్తతాః సప్తామీ ధ్రువమసదృశాం తావకదృశాం ॥ 8 ॥

అలమలమనుస్సృత్య స్వామిని జ్ఞానహీనాన్
అకలితబహుమానా నన్వహం కింపచానాన్ |
శరణముపగతం మాం చారు కారుణ్యతుంగైః
స్సపయ జనని సంపన్నుత్తరంగైరపాంగైః ॥ 9 ॥

కృతీ వసుమతీపతీ కృతచటుస్తవః సేవతాం
దిశః స్ఫుటమటాట్యతాం దిశతు ధాతువాదే దృశం |
జపత్వపి మనూ బహూ జలనిధేః సుతే యస్తు తే
దృశామిహ దయాస్పృశామవిషయో దరిద్రాతి సః ॥ 10 ॥

కృపణదశాపిశాచగణమోచనవేత్రలతాః
మధురిపుభక్తివల్లి పరివృద్ధిసుధాంబుధరాః |
హృదయతమోవిమోక్షహిమధామకరాః కమలే
భగవతి నః పునంతు భవదీయకటాక్షలవాః ॥ 11 ॥

ఉదీతా దుగ్ధాబ్ధేః కువలయపరీతాపశమనీ
పదే విష్ణోర్భాంతీ రజనిచరచక్రవ్యసనదా |

దిశంతీ సార్వజ్ఞం భజతి శిరసా క్వాపి కమలే
 శుభాలోక్తైః శోకం హరతు శశిలేఖేవ భవతీ || 12 ||

దూరాజువసథాభిధాన నిరయద్వారాగ్రజాగ్రన్నర-
 క్రూరాలాపశరాహతివ్యతికరం దూరాన్నిరాకుర్వతీః |
 పారావారసుతే తరంగయ మయి స్మేరాంబుజస్పర్ధినీః
 ఘూరాపారసమస్తదుష్కృత పరీహారాయ ధీరా దృశః || 13 ||

అఘటితఘటనాపటియసీ తే
 హరిగృహిణి ప్రకటా కటాక్షరేఖా |
 స్థిరవసుమవనీపకం విధత్తే
 జనని వనీపకమేవ హంత జంతుం || 14 ||

నయనే ఫణీంద్రశయనేష్టనాయికే
 యది నాదధాసి సుదినాబ్జశోభనే |
 బలభేదనోఽపి న లభేత సంపదం
 మరుతామయేత మరుతామపి స్థలీ || 15 ||

కరుణారసేన వరుణాలయాత్మజే
 మ్రుదిమానమేత్య యది మామవేక్షసే |
 మలినాత్మనాపి కలినా క్రియేత కిం
 మమ కిం కరోతు యమకింకరోఽపి వా || 16 ||

మామపాంగలహారీ గరీయసీ
 తావకీ స్పృశతు దేవకీస్సుషే |
 అంతకస్య తు రుషా కషాయితా
 మా పతంతు మయి దృష్టివృష్టయః || 17 ||

బంధురగుణే కృపణబంధుమనపాయం
 సింధుతనయే తవ కటాక్షమకరందం |

ఇందుకరవృందజడచందనమహీభృత్-
కందరమరుచ్ఛిశిరసుందరముపాసే || 18 ||

ఆర్తిం లుంపత్వంబ తవాపాంగసుధాత్మా
గంగా సైషా చిత్రగతిర్వర్జితభంగా |
నేత్రీ శోషం ప్రత్యుత పద్మే భవమేవ
ప్రాజ్ఞానాం యా భాసితరూపం చ విధత్తే || 19 ||

ఉచ్ఛక్రోరకనవాభ్యుదయం తే
వీక్షితం మనుమహే మకరందం |
యత్ర తల్లగతి షట్పదమంత్రః
తత్ర భాతి శతపత్రగృహే యత్ || 20 ||

యక్షశ్రీజననచణైస్తవావలోక్తైః
లక్ష్మీ శ్రీక్షయపిశునా నిరస్యమానా |
నాలీకాసనలిపిరప్యలీకలీనా
నాలీకా భవతి నృణాం ప్రతీపగత్యా || 21 ||

దుగ్ధాబ్ధికన్యే త్వదపాంగభృత్యా
విత్రాధిపత్యాదిపదాభిషిక్తాః |
హృత్తాపయుక్తాస్తవ దేవ్యభక్తా
మర్త్యా జగత్యాం విలపంతి రిక్తాః || 22 ||

వీక్షితాని తవ వారిధికన్యే
యత్ర పాలితజగంతి లగంతి |
చిత్రమత్ర స పరత్ర చ దేహీ
దేహీశబ్దమపహాయ చకాస్తి || 23 ||

తవ దేవి పటుర్నటః కటాక్షో
గుణవత్తాలసదుచ్ఛ్రియః స నూనం |

నను నర్తయతే సరస్వతీం యః
సతతం సంశ్రితమంజులాస్యరంగే || 24 ||

భావత్కైర్భగవతి కజ్జలానువిద్ధైః
కృష్ణో యైర్భవతి విధుః కటాక్షపూరైః |
తల్లైశైరధికతమశ్రియాం నిదానైః
మాలిన్యం హరసి విచిత్రమాంతరం నః || 25 ||

వికస్వరామోదభరం వితన్వతీ
పురోవసంతం ప్రథితాగమాంచితా |
కటాక్షవల్లీ తవ మాధవప్రియే
ప్రసౌత్యనంతం సుమితాప్యసౌ ఫలం || 26 ||

న విప్రయోగి వ్యసనాయ కల్పతే
న మార్గణానాం సహతే చ పంచతాం |
భవం జవాత్ ప్రత్యుత దందహీత్యయం
జయత్యపాంగస్తవ చిత్రమిందిరే || 27 ||

వికచకమలశోభావిభ్రమోద్భూతీసీమా
విధుమిహ సదుపాస్యం తన్వతీ సుప్రసన్నం |
శరదివ తవ విక్షా శార్ంగిణః ప్రాణకాంతే
శమయతు కిల మేఘాటోపముజ్జృంభితాపం || 28 ||

నిత్యామేవ విభూతిమంబ దదతో నిర్వాఙ్విజబంధోర్భవత్-
దివ్యాపాంగలవస్య వర్ణనవిధౌ కో లబ్ధవర్ణో భువి |
జుష్టో దృష్టిభిరష్టభిశ్చ తిస్సృభిః ప్రాయః సహస్రేణ వా
దేవి ద్వాదశభిశ్చ దైవతగణో యస్మై చిరం తిష్ఠతే || 29 ||

తత్తాదృక్షకటాక్షకంకటధరః శ్రీవేంకటాద్రీశితుః
ప్రాణప్రేయసి భూయసిం ప్రభజతే శౌర్యాభిముఖ్యశ్రుతిం |

సత్కీర్త్యా సహసామరోత్తమజయం ప్రాప్తస్తవోపాశ్రితో
 వాగ్బాణైర్న విహన్యతే క్షితిభుజాం నిర్జిత్య నిత్యద్విషః || 30 ||

యావద్భావత్కపీక్షా విశతి తనుభృతా-
 మిందిరే మందిరేషు
 వ్యక్తం నృత్తం విధత్తే ధనపతివిభవా-
 దుత్తరా విత్తరాజిః |
 ద్వారే తారేశగౌరాస్తురగపరిబృథా
 బంధురాః సింధురా వా
 గర్వాత్ ఘుష్యంత్యఖర్వాభ్యుదయమధిముఖం
 రాజతే రాజతేజః || 31 ||

ధన్యః కశ్చిజ్జగతి విషయస్తావకాలోకితానాం
 అత్రాముత్రాప్యఖిలజనని ప్రాప్య గోత్రాధిక్యత్వం |
 సత్సంతానప్రభవసుమనః సేవయాఽఽమోదశాలీ
 జైత్రస్థానం కిమపి భజతి శ్రీమదుచ్చామరం చ || 32 ||

శయోత్థాయం జనని ధనినాం వాసమాసాయమిత్థం
 గత్వా గత్వాఽప్యనుదినమనుచ్ఛిన్నతృష్ణోద్గమోఽహం |
 హృద్యాపాంగామివ భవదవష్టోషశాంత్యై రమే త్వాం
 హృద్యాపాంగాం మధురిపువశికారవిద్యే ప్రపద్యే || 33 ||

వితన్వంత్యామిష్టం వివిధమచిరాదీక్షణలవైః
 భవత్యాం జాగ్రత్యాం భగవతి నరాన్ సేవితుమనాః |
 క్షరంతీమభ్యర్థే కమలసురభిస్వాదుసలిలాం
 స్రవంతీముల్లంఘ్య శ్రయతి మృగతృష్ణామతి తృషా || 34 ||

అజీర్యదఘనాశనం దృఢగదాకరం దేవి యత్
 పురాణమపి పూరుషం పునరలంఘనం పుష్యతి |

తదేతదిహ పాతు నస్తవ కటాక్షదివ్యోషధం
 ఫణీంద్రశయజీవితే భవవిపన్మయాదామయాత్ || 35 ||

దుర్లంఘ సంస్మృతిదురర్ణవకర్ణధారాః
 సంపద్వధూసతత నర్తనసూత్రధారాః |
 అజ్ఞానకాననవిదారకుఠారధారాః
 పద్మే జయంతి భవదీయకటాక్షధారాః || 36 ||

స్వాదుశీతలదయారసపూర్ణం
 సేవితం ద్విజవరైరమృతోత్కైః |
 దేవి తావకకటాక్షతటాకం
 విశ్వతాపవిగమాయ విగాహే || 37 ||

కరుణయా కలశోదధికన్యకే
 జడతమేష్వవలోకమఘాపహం |
 వితనుషే సకృదేష పునస్తనో-
 త్యనవలోకమధన్యదురాసదం || 38 ||

దేవి కటాక్షలవస్తవ రిక్తే
 సంపదమాధిపదేఽపి నిధత్తే |
 సింధుకుమారి తథాప్యతమస్కే
 సిధ్యతి తత్ర సమాధిరదృష్టే || 39 ||

ప్రాగేవ స్యాత్ ప్రార్థితార్థస్య సిద్ధిః
 పశ్చాదంబ త్వత్కటాక్షోపలంభః |
 దృష్టాంతో నస్తత్ర తే దృష్టిపాతాత్
 ప్రాగంభోధిం లంఘయన్ పావమానిః || 40 ||

వక్షోరక్షే శార్ంగిణః స్థూలలక్షే
 తత్తాదృక్షే జాగ్రతి త్వత్కటాక్షే |

సూనశ్రీభిః సాంద్రగంధే పరోక్షే
 కుర్యాదాస్థామల్పధీః కల్పవృక్షే || 41 ||

రచయతి తవవీక్షా నూనమజ్ఞేఽపి రక్షాం
 దురితచరితభేదీ దేశికో మంత్రవాదీ |
 తదిహ గలితమోహో ద్రాగయం పద్మగేహే
 విషయరుచిపిశాచీ విక్రియాభిర్వ్యమోచి || 42 ||

జగదంబ తవాపాంగో
 జలజాతశరః ప్రపుష్టమధుకాలః |
 కమలే కథయ కథం వా
 కరోత్యసౌ సర్వమంగలేనాప్తిం || 43 ||

తిష్ఠంత్వష్టమ ఏవ భూసుతశనిప్రష్టాశ్చ దుష్టా గ్రహః
 ఫాలే కామపి లేలిఖీతు జగతః ప్రష్టాపి కష్టాం దశాం |
 తే కిం కుర్యురపాంగతో మయి సకృద్దేవి త్వయాఽంగీకృతే
 నీహారో న కరస్థమంబరమణేర్లీలాంబుజం బాధతే || 44 ||

విజయాపజయౌ రమే భవేతాం
 త్వదపాంగాన్వయతద్విపర్యయాభ్యాం |
 అజయత్తవ వీక్షయా హనూమాన్
 అధిలంకం వికటాక్షరాక్షసౌఘం || 45 ||

ప్రతిఘోష్టమధీశితుర్న పద్మే
 భవదీక్షావిషయం ప్రవేష్టుమిష్టే |
 త్వదపాంగసుధార్ద్రితస్తుషారీ-
 భవదగ్నిర్హనుమానిహ ప్రమాణం || 46 ||

కటాక్షప్రత్యూషే తవ మిషతి కంసారిదయితే
 తమః శామ్యత్యంతర్గతమపి చ సూర్యాకలనతః |

స్వయం దోషోన్మేషో విరమతి పునస్సారసవన-
 శ్రీయః సంపద్యంతే దివి చ భవితా భాసనమపి || 47 ||

సురభిస్తనుతే తవావలోకః
 సుమనః సంపదమంబ భూమిజానాం |
 అవిపల్లవతాం విధాయ పుష్టా-
 త్యపి చామోదమదీప్తికాననానాం || 48 ||

కమలే గభీరకరుణాజలధే
 త్వయి మందరక్షణవికాసిహృది |
 కలితోదయా మృదుకటాక్షసుధా
 ప్రథయత్యసౌ సుమనసాం ప్రమదం || 49 ||

ప్రతిఘానలం భుజగశైలపతేః
 ప్రశమం నయంత్యతి తరాం శిశిరా |
 కమలాలయే తవ కటాక్షఝరీ
 విధునోతు మే వృజినతాపభరం || 50 ||

దృశో లేశం దేయాస్త్రియుగసఖి దేయం కియదిదం
 మహోదారాయాస్తే మమ తు సుమహానేష విభవః |
 కణానత్ర ద్విత్రాణ గణయతి న వారాం జలధరః
 ప్రపద్యంతే శుక్తౌ పరిణతిమమీ మౌక్తికతయా || 51 ||

బిలేశయకులేశభూధరపతిప్రియే త్వద్దయా
 తరంగితమపాంగితం ధృతవతశ్చిరం దృశ్యతే |
 వికన్వరపికన్వర వ్యతికరస్ఫురన్నిఘ్నటం
 నటద్యువతినూపుర క్వణితసుందరం మందిరం || 52 ||

నారాయణప్రణయిని త్వమపాంగదుగ్ధ-
 ధారాభిరాభిరభిషించ దయాంబుధే మాం |

స్మేరానవద్యనిరుపాఖ్యసుఖం యతో మే
స్వారాజ్యభాగ్యమపి సేత్యుతి శాశ్వతం తత్ ॥ 53 ॥

భో భూపభూమౌ భ్రమ భీమపాప-
భూమేతి మే మూర్ధ్ని లిపిం విధాతుః |
పవర్గగర్భాం పరిమృజ్య పద్మే
లిఖస్యపాంగైరపవర్గగర్భాం ॥ 54 ॥

యం త్వం దేవి నిరీక్షసే యదుపతేః కాంతే దృశా తాదృశా
తత్ర స్తోత్రగిరశ్చరంతి విదుషాం తత్రైవ చిత్రా గుణాః |
తేనైవ వ్యపదేశమృచ్ఛతి కులం తస్మై మతిస్త్యతే
ద్రష్టా పృష్ఠమరేస్స ఏవ న పునర్దన్యం తదన్యం విదుః ॥ 55 ॥

అపారసంసారతపాతపార్తి-
వ్యపాయదచ్చాయమపాస్తదోషం |
కృపామరందైః శిశిరం రమే త్వ-
దపాంగకల్పద్రుముపాశ్రయామః ॥ 56 ॥

భావత్కూమార్తిశమనం విరజాతరంగం
పశ్యామ్యపాంగమఖిలాంబ యదాప్లుతాంగః |
పీతాంబరాకలితదీప్తి పదం పరార్ధ్యం
ముక్తాదిభూషితముపేత్య ముదం దధాతి ॥ 57 ॥

దుర్వర్ణమర్ణవసుతే నమతాం లలాటే
లోకాంబ లుంపతి కటాక్షఝరస్త్వదీయః |
తే రాజతాభ్యుదయినః పునరుల్లసంతీ-
త్యేతత్ కరోతి హృది విస్మయమస్మదీయే ॥ 58 ॥

దేవి దుర్గతమరౌ తవ వీక్షా
కాలికా దిశతి కాంచనవృష్టిం |

తస్య సిద్ధ్యతి సుకీర్తిరుదంచ-
 దీరసస్యవిభవశ్చ తతః స్యాత్ || 59 ||

వరుణాలయసారవభౌమకన్యే
 కరుణాపాంగమధువ్రతస్త్వదీయః |
 మధునాశనమేత్య వృద్ధిమృచ్ఛన్
 అధునా నీరజసంగతిం విధత్తాం || 60 ||

నిద్రాజషాం భవవిషాదమయే నిశీధే
 స్వాపాంగమర్పయసి శోభనమౌషధం నః |
 చిత్రం తతోఽపి జగదంబ చిరం వినిద్రం
 వేత్స్యామహే విగతదుఃఖపదం ప్రబోధం || 61 ||

స్వాలోకం శిశిరం చిరాయ నయసే యం జాయమానం జనం
 సంపశ్యేన్మధుకాల ఏవ సుమనః సత్త్వావహస్తం తతః |
 పాథోజాయతనే రజాంసి జనయన్ వేధోద్భూగూష్మాగమో
 రౌద్రాలోక ఘనాగమశ్చ తమసాం కర్తా న తత్రాస్పదీ || 62 ||

ప్రాయః కంచిదదృష్టవంతమవనౌ పద్మే దృశా స్వీయయా
 సంయోజ్య ప్రసభం క్షణేన తనుషే జంతుం సహస్రేక్షణం |
 ఆధిత్సస్యసదృక్పదే త్రిదశనేత్రాకారభాజం తమ-
 ప్యేణాంకస్వసరీదృశం ఘటయితుం ద్రాగీశిషే దుర్ఘటం || 63 ||

ముఖరుచిసరిత్తరంగాః
 స్మృతసితశతపత్రలోలకలభృంగాః |
 సంపన్నర్తనరంగా
 జయంతి జగదంబ తావకాపాంగాః || 64 ||

|| ఇతి శ్రీమద్వేంకటాధ్వరీవిరచితే శ్రీలక్ష్మీసహస్రే కటాక్షస్తబకః ||